

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/147/147/97

RANKING PREMIERÓW III RP

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD '97

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Rząd koalicji AWS-UW jest już ósmym gabinetem III Rzeczypospolitej Polskiej. W niespełna 9-letniej historii naszej demokracji Jerzy Buzek jest dziewiątym premierem, przy czym Waldemar Pawlak pełnił tę funkcję dwukrotnie (choć za pierwszym razem nie udało mu się wypełnić misji, do której został desygnowany). Z dotychczasowych szefów rządu najdłużej (20 miesięcy) sprawował swój urząd Włodzimierz Cimoszewicz. Około 16 miesięcy pracowały rządy premierów Tadeusza Mazowieckiego, Waldemara Pawlaka i Hanny Suchockiej. Niecały rok Radą Ministrów kierowali Jan Krzysztof Bielecki i Józef Oleksy. Najkrócej (nie licząc pierwszego 33-dniowego premierostwa Waldemara Pawlaka) przewodził rządowi Jan Olszewski, którego gabinet upadł po 6 miesiącach.

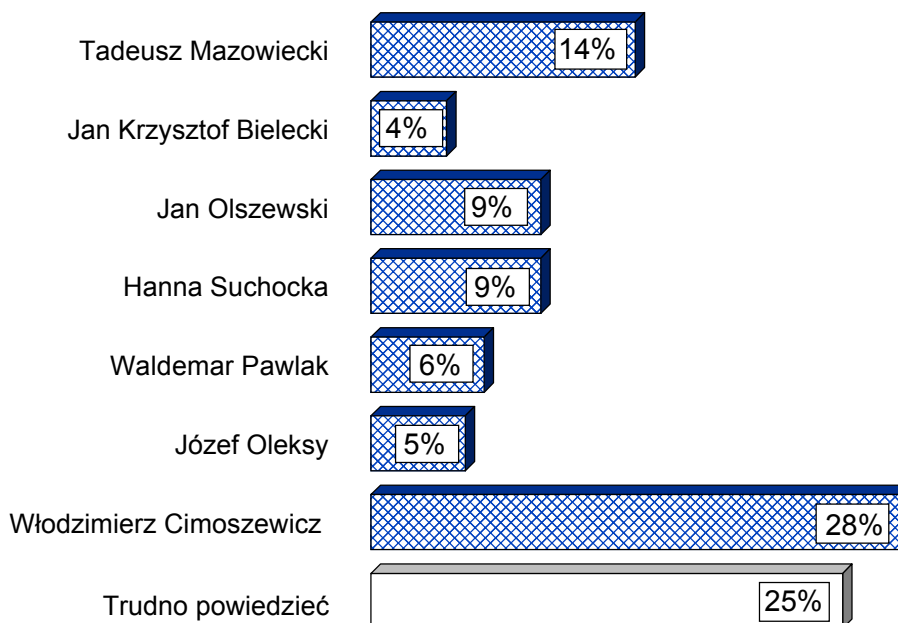
W październikowym sondażu CBOS¹ zapytaliśmy badanych, którego z dotychczasowych premierów wspominają najlepiej.

Zdaniem ponad jednej czwartej ankietowanych najlepszym premierem był Włodzimierz Cimoszewicz, który sprawował swój urząd najdłużej, a złożył go dopiero niedawno. Kolejnym premierem, któremu udało się zapisać we wdzięcznej pamięci Polaków, jest pierwszy premier po przełomie 1989 roku - Tadeusz Mazowiecki, którego więcej niż co siódmy respondent uznał za najlepszego prezesa Rady Ministrów. Co jedenasty badany uważa, że najlepszymi premierami byli Jan Olszewski i Hanna Suchocka. Na dalszych pozycjach tego rankingu znaleźli się Waldemar Pawlak, Józef Oleksy oraz Jan Krzysztof Bielecki.

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (89) zrealizowano w dniach 23-28 października ‘97 na 1168-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. OD 1989 ROKU MIELIŚMY JUŻ KILKA RZĄDÓW. PROSZĘ POWIEDZIEĆ, KTÓRY Z PREMIERÓW BYŁ, PANA(I) ZDANIEM, NAJLEPSZY?

Wyrażenie swojego poglądu na temat tego, który z premierów był najlepszy, sprawiło ankietowanym sporo kłopotu. Jedna czwarta badanych nie potrafiła wskazać najlepszego - ich zdaniem - spośród dotychczasowych premierów III RP. Warto zaznaczyć, że z racji mechanizmów, jakimi rządzi się nasza pamięć, przy tego rodzaju porównaniach w nieco uprzywilejowanej pozycji są premierzy, których dokonania (lub ich brak) pozostają w stosunkowo „świeżej” pamięci. Znamienne wydaje się również to, że sporo wskazań uzyskali ci politycy, których kadencja daje się dość łatwo przyporządkować do pewnego okresu historycznego.

Opinie o premierach są stosunkowo słabo zróżnicowane ze względu na cechy społeczno-demograficzne badanych. Włodzimierza Cimoszewicza za najlepszego z dotychczasowych premierów nieco częściej niż inni uważają badani z wykształceniem średnim i zasadniczym zawodowym, a spośród grup społeczno-zawodowych - emeryci oraz prywatni przedsiębiorcy.

Rządy polityków obecnej Unii Wolności - Tadeusza Mazowieckiego i Hanny Suchockiej częściej niż pozostali skłonni są doceniać mieszkańcy wielkich miast, respondenci z wyższym wykształceniem, osoby dobrze sytuowane. Spośród grup społeczno-zawodowych unijnych premierów dobrze wspominają przede wszystkim przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji oraz pracownicy umysłowi niższego szczebla.

Z kolei Jan Olszewski uchodzi za najlepszego premiera nieco częściej wśród osób słabiej wykształconych - z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym, a także wśród bezrobotnych.

Waldemar Pawlak stosunkowo najczęściej doceniany jest przez mieszkańców wsi oraz rolników. Jednak nawet w tych grupach, których interesy - zdawałoby się - reprezentował, znacznie częściej za najlepszego premiera uznawano Włodzimierza Cimoszewicza.

OCENY PREMIERÓW W ELEKTORATACH POSZCZEGÓLNYCH PARTII POLITYCZNYCH

Poglądy polityczne i sympatie dla poszczególnych ugrupowań w wyraźnie większym stopniu niż charakterystyka demograficzna czy cechy położenia społecznego różnicują oceny kolejnych premierów III RP.

Osoby deklarujące poglądy prawicowe lepiej oceniają szefów rządów solidarnościowych niż premierów koalicji rządzącej przez ostatnie cztery lata. Liczą się dla nich przede wszystkim trzy nazwiska: Tadeusz Mazowiecki (19% wskazań), Jan Olszewski (17%) i Hanna Suchocka (16%). Stosunkowo spora część (15%) badanych o orientacji prawicowej docenia jednak także dokonania Włodzimierza Cimoszewicza.

Ostatni szef rządu koalicji SLD-PSL jest również niekwestionowanym pretendentem do miana najlepszego premiera dla osób deklarujących poglądy lewicowe. W tej grupie zaledwie 7% wskazało Józefa Oleksego, a zdaniem jedynie 3% najlepszym premierem był Waldemar Pawlak.

W opiniach elektoratów poszczególnych partii i ugrupowań wyraźnie uwidacznia się tendencja do uznawania za najlepszego premiera polityka wywodzącego się z partii, której się jest zwolennikiem i na którą się głosowało we wrześniowych wyborach parlamentarnych.

Tabela 1

w procentach

Od 1989 roku mieliśmy już kilka rządów. Proszę powiedzieć, który z premierów był, Pana(i) zdaniem, najlepszy?	Elektoraty partii politycznych					
	AWS	SLD	UW	PSL	ROP*	UP*
Tadeusz Mazowiecki	18	5	32	4	9	24
Jan Krzysztof Bielecki	7	2	7	2	-	9
Jan Olszewski	18	3	3	2	58	8
Hanna Suchocka	15	3	25	2	4	18
Waldemar Pawlak	6	3	2	29	-	2
Józef Oleksy	2	8	4	10	6	2
Włodzimierz Cimoszewicz	13	69	16	32	17	34
Trudno powiedzieć	21	7	11	19	6	3

*Wyniki uzyskane w elektoratach tych ugrupowań należy traktować z dużą dozą ostrożności ze względu na małą liczbę badanych deklarujących głosowanie na te partie.

Zdecydowana większość zwolenników SLD za najlepszego szefa rządu uważa Włodzimierza Cimoszewicza, tylko dla 8% sympatyków tego ugrupowania najlepszym premierem był Józef Oleksy.

Bardziej podzielone są opinie elektoratu UW, z której również wywodziło się dwóch premierów. Co trzeci zwolennik tej partii jest zdania, że najlepszym premierem był Tadeusz Mazowiecki, jedna czwarta zaś za najlepszego szefa rządu uznaje Hannę Suchocką.

Dla ponad połowy sympatyków ROP najlepszym premierem III RP był Jan Olszewski. Znamienne, że w opinii zwolenników tej partii znacznie lepiej wypada ocena ostatniego premiera rządów koalicji SLD-PSL Włodzimierza Cimoszewicza niż najbardziej popularnych premierów rządów solidarnościowych, w tym także Tadeusza Mazowieckiego.

Waldemar Pawlak, uzyskujący generalnie niskie notowania jako premier, stosunkowo najbardziej doceniany jest przez elektorat PSL. Niemniej jednak zwolennicy tego ugrupowania częściej za najlepszego premiera uznają Włodzimierza Cimoszewicza.

Bardziej zróżnicowane są natomiast opinie elektoratu AWS - formacji, która z oczywistych względów nie miała okazji wystawić premiera wywodzącego się ze swoich szeregów. Głosujący na to ugrupowanie stosunkowo najlepiej w roli premierów wspominają Tadeusza Mazowieckiego oraz Jana Olszewskiego. Jednak niewiele mniej wskazań wśród zwolenników AWS uzyskali także Hanna Suchocka i Włodzimierz Cimoszewicz.

Podobnie, dość podzielone w tej kwestii są opinie elektoratu UP. Sympatycy tej partii stosunkowo najlepiej w roli premiera oceniają Włodzimierza Cimoszewicza.

OCENY PREMIERÓW W OKRESIE SPRAWOWANIA PRZEZ NICH WŁADZY

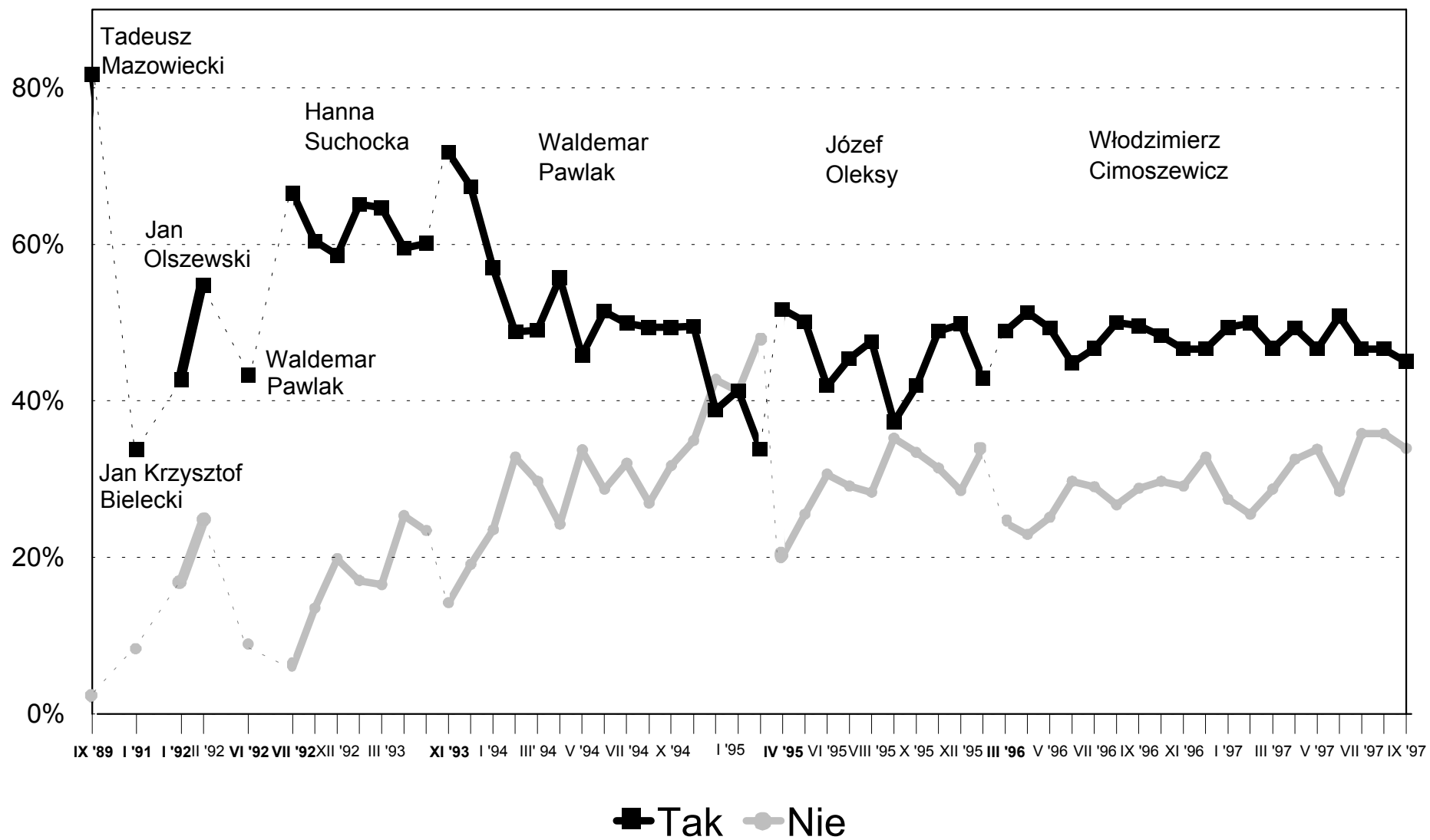
Warto skonfrontować otrzymane wyniki z tym, jak kolejni premierzy byli postrzegani w czasie sprawowania swoich urzędów. Niestety, dane, którymi dysponujemy, nie są pełne. Z okresu pełnienia tej funkcji przez pierwszych trzech szefów rządów solidarnościowych (Tadeusza Mazowieckiego, Jana Krzysztofa Bieleckiego, Jana Olszewskiego) dysponujemy tylko pojedynczymi pomiarami z początku ich kadencji. Natomiast bardzo dobrze udokumentowany jest cały okres piastowania urzędu przez kolejnych szefów rządów, poczynając od Hanny Suchockiej.

Porównując wyniki uzyskiwane w sondażach można stwierdzić, że najlepsze notowania i największe społeczne poparcie miał Tadeusz Mazowiecki. Jest on rekordzistą, jeśli chodzi o poziom uzyskanej akceptacji swojej osoby w roli premiera. W sondażu realizowanym we wrześniu '89 (niespełna miesiąc po objęciu urzędu) aż 80% badanych wyrażało zadowolenie z tego, że Tadeusz Mazowiecki stoi na czele rządu. Z równie dużym zadowoleniem nie witano już potem żadnego z kolejnych szefów rządów.

Wysoki poziom poparcia uzyskiwała również w okresie sprawowania władzy Hanna Suchocka. Jej notowania (zarówno przeciętne, jak i te najgorsze - z maja '93) są znacznie wyższe niż oceny jej następców. W najbardziej krytycznym okresie odsetek osób wyrażających zadowolenie z tego, że Hanna Suchocka stoi na czele rządu, ponad dwukrotnie przewyższał liczbę niezadowolonych (odpowiednio 59% i 25%).

Wyraźny spadek akceptacji osoby premiera nastąpił w czasie, kiedy urząd ten sprawował Waldemar Pawlak. Lider PSL rozpoczynając urzędowanie zyskiwał akceptację nie mniejszą od tej, z jaką spotykali się jego poprzednicy. Jednak już w okresie pierwszego półrocza sprawowania przez niego władzy akceptacja ta spadła do około 50% i w zasadzie utrzymywała się na podobnym poziomie w przypadku kolejnych premierów reprezentujących koalicję SLD-PSL, niekiedy tylko przekraczając tę granicę.

RYS. 2. CZY JEST PAN(I) ZADOWOLONY(A) Z TEGO, ŻE NA CZELE RZĄDU STOI ....

Okazuje się również, że Waldemar Pawlak, a nie Józef Oleksy obciążony sprawą domniemanej współpracy z obcym wywiadem, uzyskał najniższe, jak dotąd, oceny jako szef rządu. W ostatnich trzech miesiącach sprawowania urzędu premiera przez Waldemara Pawlaka (od grudnia '94 do marca '95) odsetek niezadowolonych z tego, że stoi on na czele rządu, przewyższał liczbę wyrażających aprobatę.

Włodzimierz Cimoszewicz najdłużej, jak dotychczas, piastował funkcję premiera. Przez cały ten okres w opiniach o nim oceny pozytywne wyraźnie przeważały nad negatywnymi. Notowania Włodzimierza Cimoszewicza jako premiera okazały się najbardziej stabilne - przez cały czas sprawowania przez niego urzędu utrzymywały się na podobnym poziomie, bez specjalnych przyływów entuzjazmu, ale również bez dramatycznego pogarszania się ocen.

Jak widać z powyższych danych, oceny dokonywane *ex post* nie do końca odpowiadają poziomowi akceptacji uzyskiwanemu w trakcie sprawowania urzędu. Również w przypadku pamięci społecznej wydaje się działać znany z psychologii efekt świeżości - lepiej wspomina się tych, których się dobrze pamięta, a więc polityków zupełnie niedawno sprawujących urząd, lub też wyraziste osobowości ciągle obecne w życiu politycznym.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Od 1989 roku mieliśmy już kilka rządów. Proszę powiedzieć, który z premierów był, Pana(i) zdaniem, najlepszy? (%)

	Tadeusz Mazowiecki	Jan Krzysztof Bielecki	Jan Olszewski	Hanna Suchocka	Waldemar Pawlak	Józef Oleksy	Włodzimierz Cimoszewicz	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	14	4	9	9	6	5	28	25	1168
Płeć									
Mężczyźni	16	4	11	7	6	5	29	20	553
Kobiety	12	3	7	11	6	4	27	29	615
Wiek									
do 24 lat	14	3	10	10	6	5	15	38	162
25-34	15	3	11	11	7	5	27	19	207
35-44	18	5	7	11	4	5	30	19	269
45-54	15	2	10	10	4	7	32	20	186
55-64	12	6	9	4	9	3	32	26	162
65 lat i więcej	8	1	9	7	8	2	31	33	182
Miejsce zamieszkania									
Wieś	9	2	11	5	13	6	27	27	434
Miasto do 20 tys.	14	0	12	8	3	7	32	25	141
od 21 do 100 tys.	18	6	6	11	2	2	29	26	241
101-500 tys.	15	5	8	13	2	4	31	22	225
501 tys.i więcej mieszk.	21	5	9	14	2	2	24	23	127
Region									
Północny	19	7	10	5	4	7	20	27	145
Zachodni	16	4	6	9	2	4	30	30	128
Środkowozachodni	16	4	11	9	10	8	28	19	170
Środkowy	15	4	7	9	5	4	25	27	203
Wschodni	11	2	11	10	18	5	29	22	140
Południowo-wschodni	12	1	11	6	9	3	23	35	182
Południowo-zachodni	9	3	9	16	3	2	41	16	201
Wykształcenie									
Podstawowe	9	2	10	4	12	5	25	34	366
Zasadnicze zawodowe	12	4	12	7	6	5	29	25	325
Średnie	18	4	7	13	3	4	31	20	390
Wyższe	28	7	8	21	0	4	25	7	87
Grupa społ.-zaw. pracujący									
Kadra kier., inteligencja	22	3	10	22	0	2	31	10	55
Prac.umysł.niż.szczebla	27	3	4	21	1	2	29	13	124
Pracownicy fiz.- umysł.	17	1	10	11	4	1	28	27	81
Robotnicy wykwalifikowani	17	8	11	7	6	5	25	21	137
Robotnicy niewykwalifik.	15	5	12	6	2	11	20	29	63
Rolnicy	7	0	3	0	19	16	31	24	67
Prywatni przedsiębiorcy	24	3	4	8	1	5	34	20	63
Bierni zawodowo									
Renciści	5	4	7	3	16	2	23	41	131
Emeryci	10	4	11	6	4	3	37	25	218
Uczniowie i studenci	13	3	13	9	5	5	22	30	60
Bezrobotni	12	2	15	7	9	5	20	30	99
Gospodynie domowe i inni	5	3	10	18	7	7	28	23	71
Pracujący poza rolnictwem									
Sfera budżetowa	22	4	11	15	5	3	31	8	118
Sektor państwowy	15	4	11	14	3	5	34	19	137
Sektor prywatny	22	5	6	10	3	4	29	22	282
Spółdzielczość	17	0	15	28	5	4	4	26	17
Dochody na jedną osobę									
Poniżej 200 zł	13	3	13	7	14	5	19	25	192
201 - 325	10	2	6	11	9	6	28	28	206
326 - 449	12	3	12	5	4	5	32	27	198
450 - 599	14	5	7	13	4	2	33	22	175
Powyżej 599 zł	23	4	8	13	1	1	35	15	217
Ocena własnych war. mater.									
Złe	14	3	8	8	9	8	20	30	327
Średnie	11	4	10	9	5	4	33	24	580
Dobre	19	3	8	12	5	2	29	21	261
Udział w prakt. religijnych									
Kilka razy w tygodniu	19	0	13	11	2	4	23	28	70
Raz w tygodniu	13	4	10	11	8	4	27	23	563
Kilka razy w miesiącu	12	1	9	10	5	6	32	25	173
Kilka razy w roku	17	4	7	7	5	4	27	28	260
W ogóle nie uczestniczy	14	3	5	2	3	9	38	25	102
Poglądy polityczne									
Lewica	14	2	2	5	3	7	59	8	206
Centrum	17	6	7	9	7	8	31	18	280
Prawica	19	6	17	16	6	2	15	19	368
Trudno powiedzieć	6	1	6	4	8	4	21	50	313